

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TARİH 9

Ünite

ORTA ÇAĞ'DA DÜNYA

Konu

- Orta Çağ'da Ordu
- Kanunlar Gelişiyor

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr

4. SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1	Devlet olarak adlandırılan sosyal ve siyasi yapının en önemli unsurlarından biri İlk Çağ'dan itibaren ordular olmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐	Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
2	İlk Çağ'dan itibaren devletler; varlıklarını devam ettirebilmek, savaşlarda başarılı olabilmek, huzuru ve düzeni sağlayabilmek için güçlü askerî teşkilatlar kurmaya başlamıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐	Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
3	Batı Avrupa'da VIII. yüzyılda Franklar askerî bir düzen olan feodal sistemi geliştirmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐	Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
4	Orta Çağ'da siyasi birlikten yoksun olan Avrupa'da ordular küçük oldukları için uzun süreli seferler düzenleyememiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐	Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
5	Disiplin yönünden genelde zayıf olan Avrupa ordularında güçlü vasallar, her fırsatta kralın otoritesine karşı çıkmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐	Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
6	Orta Çağ'da Avrupa'da kara savaşları şövalyeler, okçular ve kuşatma teknikleri etrafında cereyan etmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐	Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

7	Hem Türk hem de Moğol askerleri çok disiplinli olup büyük bir cesaretle savaşan , hafif silahlı ve hızlı hücum yapabilen süvarilerden oluşurdu.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
8	Cengiz Han, hâkimiyet kurduğu kabileleri yeniden organize etmiş ve Türklerin oluşturduğu onlu sisteme göre güçlü bir idari ve askerî düzen kurmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
9	Orta Çağ'da ücretli askerlik sistemi, Bizans İmparatorluğu, Avrupa devletleri ve Sasani İmparatorluğu'nda uygulanmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
10	Bizans İmparatorluğu'nda XI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ücretli askerler ordunun asli unsuru hâline gelmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
11	XIV. yüzyıldan sonra ise İngiltere ve Fransa gibi krallıklar ordularında maaş karşılığı asker bulundurmaya başlamıştır. Böylece Avrupa'da askerlik mesleği ortaya çıkmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
12	Avrupa ordularında piyadeleri en etkili kullanan devletler, İngiltere ve Osmanlı Devleti olmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

Hatırlıyor muyum?

13	Yerleşik topluluklar üretimde, konar-göçer topluluklar ise askerlik alanında birbirlerine karşı üstünlük kurmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
14	Konar-göçerler ile yerleşik topluluklar arasındaki savaşlarda genellikle konar-göçerler üstünlük sağlamıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
15	İlk siyasi oluşumlarda, devlet ve toplum hayatının düzen ve disiplinle yürütülmesi için her türlü hukuki iş, gelenek hâline gelmiş kurallara göre düzenlenmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
16	Roma Hukuku, bugünkü Avrupa ülkelerinde uygulanan hukuk sisteminin temelini oluşturur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
17	Doğu Roma İmparatoru olan Justinianus, On İki Levha Kanunları başta olmak üzere Roma kanunlarını toplayarak çağın ve toplumun ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yeniden düzenlemiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
18	Justinianus Kanunları'nda özellikle aile, kişi ve miras hukuku konularındaki düzenlemeler, günümüz medeni hukukunun temelini teşkil etmektedir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

Hatırlıyor muyum?

19 Justinianus'un hazırladığı kanunlarda toplumun en küçük birimi olan aile kurumu ve evlilik konusu dinî bir temele oturtulmuştur.

Hatırlıyorum 2 Puan	☐
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

20 Justinianus Kanunları'nda suç ve ceza sisteminde suçluyu arındırma, iyileştirme ve caydırma amacı vardır.

Hatırlıyorum 2 Puan	☐
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

21 Moğol İmparatorluğu'nun hukuk ve askerlik işlerini düzenleyen kanunlara "Cengiz Han Yasası" veya "Büyük Yasa" denilmiştir.

Hatırlıyorum 2 Puan	☐
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

22 Cengiz Han Yasası, nesilden nesile aktarılan Türk ve Moğol törelerinin yazılı hâle getirilerek düzenlenmiş şeklidir.

Hatırlıyorum 2 Puan	☐
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

23 Hükümdarlar, düzeni sağlamaya çalışırken kendi topluluklarının, kültür ve gelişmişlik düzeyleri ile sosyal yapılarına göre hukuk kurallarını şekillendirmiştir. Justinianus' un hazırladığı kanunlar ve Cengiz Han'ın yasası bunlara örnektir.

Hatırlıyorum 2 Puan	☐
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

24 Otuz üç defter hâlinde düzenlendiği varsayılan bu yasalar, İslamiyet'i kabul eden Moğol hanedanları tarafından da uygulanmıştır.

Hatırlıyorum 2 Puan	☐
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

No	Madde	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
25	Devlet ve toplum hayatının düzenli bir şekilde ilerlemesi, uygulamaya konulacak hukuk sistemi ile gerçekleşebilir.			
26	Tarih boyunca hukuk kuralları da gelişmiştir.			
27	Böylece evrensel hukuk ilkeleri doğmuş fakat bu kanunlar tüm toplumlar tarafından aynı şekilde uygulanmamıştır.			

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
00-35	36-43	44-54	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

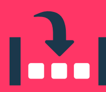
1- 27
arası
maddeler
için karekodu
okutun

Eşleştirme

Aşağıda verilen I.sütundaki bilgilerle II.sütundaki bilgileri eşleştiriniz.

1	Franklar	Büyük Yasa	A
2	Orta Çağ	Roma İmparatorluğu	B
3	Süvari	ateşli silahlar	C
4	Kuman	Osmanlı Devleti	Ç
5	Yeniçeri	atlı asker	D
6	Doğu Roma İmparatorluğu	Batı Avrupa	E
7	12 Levha Kanunları	Justinianus	F
8	Moğol İmparatorluğu	Malazgirt Savaşı	G

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

Yasa	ordu	Roma Hukuku	şövalye	Mete Han
Büyük Yasa	12 Levha	üzengi	ücretli	Justinianus
onlu	vassallar	Cengiz Han Yasası	Justinianus Kanunları	Roma Hukuku
Malazgirt	Konar-göçer	serfler	daimi	Miryakefalon
Yerleşik	tüccar	haraç	kuşatma	Cengiz Han

1. İlk Çağ'dan itibaren .... devlet olarak adlandırılan sosyal ve siyasi yapının en önemli unsurlarından biri olmuştur.

2. Orta Çağ'ın başlarında ordunun büyük kısmını oluşturan köylü askerin yerini artık .... almıştır.

3. Feodalizmde fakir olan................................, askere nadiren alınmıştır.

4. Avrupa ordularında güçlü ...., her fırsatta kralın otoritesine karşı çıkmıştır.

5. Cengiz Han, Türklerin oluşturduğu ....sisteme göre güçlü bir idari ve askerî düzen kurmuştur.

6. Bizans İmparatorluğu, tarihinin her döneminde ordusunda ....askerlere yer vermiştir.

7. .... Savaşı sırasında, Bizans ordusu içerisindeki Türk boyları, Selçuklular tarafına geçmiştir.

8. ....topluluklar dışa açık ve savaşçı bir yaşam biçimine sahipken ....topluluklar bunun tam tersine dışa kapalı ve barışçı bir yaşam biçimini benimsemiştir.

9. Konar-göçerlere etrafı surlarla çevrili olan güçlü şe¬hirler zorluk çıkarmıştır. Bu durum kuşatma sanatını bilmemelerinden değil .... araçlarından yoksun olmalarıyla ilgiliydi.

10. Yerleşikler, kaçıp topraksız kalmaktansa topraklarında kalıp............. ödemeyi kabullenmiştir.

11. ...., bugünkü Avrupa ülkelerinde uygulanan hukuk sisteminin temelini oluşturur.

12. ...., madde madde yazılmamış, belli olaylar için verilmiş somut örneklerle kanun maddeleri anlatılmıştır.

13. Moğol İmparatorluğu'nun hukuk ve askerlik işlerini düzenleyen kanunlara ....veya .... denilmiştir.

14. ....Yasası, nesilden nesile aktarılan Türk ve Moğol törelerinin yazılı hâle getirilerek düzenlenmiş şeklidir.

15. .... Kanunlarında toplumun en küçük birimi olan aile kurumu ve evlilik konusu dinî bir temele oturtulmuştur.

16. Türklerin at koşum takımlarının en önemli öğesi olan................................, savaşçının at üstünde daha rahat hareket etmesi ve durmasını sağlamak amacıyla ayakların geçirildiği düzen olarak geliştirilmiştir.

17. Roma'da partici ve pleplerin mücadelesi sonucu ....Kanunları doğmuştur.

18. ....kelimesi XIII. yüzyılın ilk yarısından yani Cengiz Han zamanından itibaren kullanılmaya başlanan Moğolca bir terimdir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1.

XIV. yüzyıldan itibaren İngiltere ve Fransa gibi krallıkların ordularında maaş karşılığında asker bulundurmaya başlamışlardır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Kralların yetkileri artmıştır.

B) Avrupa'da mezhep birliği sağlanmıştır.

C) Ekonomik etkinlikler hızlanmıştır.

D) Avrupa'da askerlik mesleği ortaya çıkmıştır.

E) Merkezî otorite sarsılmıştır.

2.

Cengiz Yasası'nda aile hukukuna ve ceza hukukuna dair maddelerde;

I. Kasten yalan söyleyen, sihirbazlıkla uğraşan, casusluk yapan, kavga etmekte olan iki şahıs arasına girerek onlardan birine yardım edenlerin cezası ölümdür.

II. Yemek yemekte olan adamların yanından geçen adam; derhal attan inmeli, yemek yiyenlerin müsaadesini almaksızın yemeğe oturmalı, yemek yiyenler de buna mâni olmamalıdır.

III. Vazifesini ihmal eden askere, sürgün, av esnasında avı kaçıran avcıya, dayak ya da ölüm cezası verilir.

IV. Ölüm cezasına çarptırılan kişi diyet vererek ölüm cezasından kurtulabilir.

ifadeleri yer almaktadır.

Bu maddelerden hangilerinin toplum hayatını koruma amacına yönelik olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ,II ve III E) I, II ve IV

3.

Orta Çağ'da ücretli askerlik sistemi birçok devlette görülmüştür. Bizans İmparatorluğu, tarihinin her döneminde ordusunda ücretli askerlere yer vermiştir. Aynı şekilde Orta Çağ Avrupa devletleri ile Sasani İmparatorluğu'nda da bu sistem uygulanmıştır. Sasani ordusu da Türk ve Moğol ordusunda olduğu gibi onlu sisteme göre düzenlenmiştir. Değişik etnik gruplardan oluşan Sasani ordusunda; bağlı kavimlerin ve devletlerin gönderdikleri birlikler, ücretli askerler ve savaş esirleri yer almıştır. İlk Çağ'ın bağımsız ve ücretli hür savaşçı toplulukları saldırı taktiği ve manevra yeteneği bakımından yetersiz olduğu gibi gerekli eğitim ve disipline de sahip değildir. Bu nedenle Orta Çağ'da devletleşme sürecine bağlı olarak bu askerî topluluklar, düzenli ve disiplinli ordulara dönüştürülmüştür.

Paragrafa göre;

I. Farklı dönemlerde ücretli askerlik uygulaması kullanılmıştır.

II. Orta Çağ'da orduların taktik ve manevra yeteneği gelişmemiştir.

III. Orta Çağ'da siyasi yapılanma süreci askeri yapıyı etkilemiştir.

IV. İlk ve Orta Çağ'da devletler ordularında değişik etnik gruplardan faydalanmıştır.

V. Türklerin kullandığı askeri yapılanma örnek alınmıştır.

yargılarından hangileri savunulamaz?

A) I ve III B) I ve V C) II ve IV

D) II ve V E) I, III ve IV

4.

Justinianus Kanunlarından aile hukukuna dair örnekler

Kişiler evli olduklarını önceden yapılmış drahoma adı verilen bir sözleşmeyle ya da din görevlisi ve tanıklar huzurunda evlenme iradelerini beyan ederek ispat eder.

Çocuğun evlilik esnasında doğumu soyunun sıhhati için yeterli değildir. Babanın doğumdan sonra kendisine gösterilen çocuğu kabul etmesi gerekir. Baba kabul etmezse çocuk sahipsiz olur, evden atılabilir veya öldürülebilir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

Madde 25- Ana ve çocuk özen ve yardım görme hakkına sahiptir. Bütün çocuklar evlilik içinde veya dışında doğsunlar aynı sosyal korunmadan faydalanırlar.

Buna göre;

I. Justinianus Kanunları ataerkil bir anlayışa dayanmaktadır.

II. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi anne ve çocuğun haklarını güvence altına almaya çalışmıştır.

III. Kadınların hakları her dönemde aile hukuku ile koruma altına alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

5.

XIV. yüzyıldan sonra İngiltere ve Fransa gibi krallıklar ordularında maaş karşılığı asker bulundurmaya başlamıştır. Böylece Avrupa'da askerlik mesleği ortaya çıkmıştır. Daimî ordu teşkilatının kurulup sürekli asker bulundurulduğu bu dönemde, savaşlar süvariler tarafından yapılmıştır. Ancak XIV. yüzyıldan itibaren devletler sürekli piyade kıtaları bulundurmaya başlamıştır. Avrupa ordularında piyadeleri en etkili kullanan devletler, İngiltere ve Osmanlı Devleti olmuştur.

Buna göre ;

I. Osmanlı Devleti askerî alanda İngiltere'den etkilenmiştir.

II. Piyade birlikleri süvarilerden daha başarılı olmuşlardır.

III. Savaş tekniklerini geliştiren devletlerin hâkimiyet alanı genişlemiştir.

IV. Askerlik gelir getiren bir yapıya zaman içerisinde kavuşmuştur.

V. Daimi ordu sadece süvari birliklerden oluşmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6.

Ortaçağ Avrupası'nda ortaya çıkan Feodal sistem ile birlikte aşağıdaki ekonomik faaliyetlerden hangisi önem kazanmıştır?

A) Ticaret B) Tarım C) Hayvancılık

D) Madencilik E) Sanayi

7.

Yerleşik topluluklar üretimde, konar-göçer topluluklar ise askerlik alanında birbirlerine karşı üstünlük kurmuştu. Başlıca geçim kaynağı hayvancılık olan konar-göçer toplulukların ekonomileri, ihtiyaçlarını karşılamada yetersizdi. Bu nedenle konar-göçer topluluklar ya yerleşik topluluklarla ticaret yoluyla mal değişikliği yaparak ya da savaş yoluyla yerleşik toplulukların mallarına sahip olmak istemiştir.

Paragrafa göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Konar-göçer toplulukların ekonomileri sadece hayvancılığa dayanmaktadır,

B) Yerleşik topluluklar tarım ve ticaretle uğraşmışlardır,

C) Hayat tarzı toplulukların faaliyet ve teşkilatlanmalarında etkili olmuştur,

D) Yerleşik topluluklar askerlik alanında zayıftır,

E) Konar-göçer topluluklar yağma yapmıştır,

8.

Orta Çağ konar-göçer topluluklarında, nüfuslarının az oluşu ve çetin yaşam koşulları sebebiyle topluluğun her bir üyesi savaş ve akınlara katılırdı. Onlar bu sayede ordu millet anlayışıyla organize olabilirlerdi. Savaşçılık özellikleri yüksek olan konar-göçerler atları ve kullandıkları silahlar sayesinde manevra kabiliyeti yüksek birlikler oluşturabilirdi.

Metne göre konar-göçer topluluklar ile ilgili;

I. Ayrı bir savaşçı sınıf bulunmamaktadır.

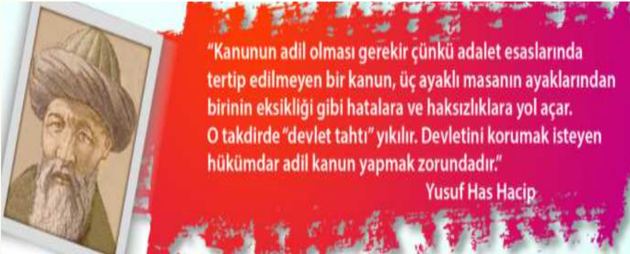
II. İklim şartları nüfus yapıları üzerinde etkili olmuştur.

III. Yerleşik topluluklara karşı askeri üstünlük sağlamışlardır.

IV. Yaşam biçimleri teşkilatlanmalarında etkili olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV D) II ve III E) I, II, III ve IV

9.

Metne göre;

I. Devletin devamlılığını sağlayan unsurlar kanunlar ve adalettir.

II. Kanunlar adil olmak zorundadır.

III. Hükümdarlar iktidarlarını korumak için istediğini yapabilir.

IV. Kanunların niteliği ve kapsamı toplumsal düzen açısından önemlidir.

yargılarından hangileri savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve III D) III ve IV E) I,II ve IV

10.

Büyük savaşlarla, büyük göçlerle, sosyal yapılarının farklılaşmasıyla ve gelişmişlik düzeylerinin ilerlemesiyle insanoğlu tarih boyunca hukuk kurallarını da geliştirmiştir. Böylece evrensel hukuk ilkeleri doğmuş fakat bu kanunlar tüm toplumlar tarafından aynı şekilde uygulanmamıştır. Devlet ve toplum hayatının düzenli bir şekilde ilerlemesi, uygulamaya konulacak hukuk sistemi ile gerçekleşebilir. Bu hukuk sistemlerinde; kanunnameler, aile ve iş akitleri, ceza infaz yöntemleri toplum düzeninin sağlanmasına önemli katkı sağlar. Kurallara uyulmadığı takdirde karışıklıklar ve ayaklanmalar olacak, böylelikle ülkede düzen bozulacaktır. Bu nedenle devletler, düzeni sağlamaya çalışırken kendi topluluklarının, kültür ve gelişmişlik düzeyleri ile sosyal yapılarına göre hukuk kurallarını şekillendirmişlerdir.

Metne göre;

I. Devlet ve toplum hayatının devamlılığı hukuk kurallarının işlerliğine bağlıdır.

II. Tarihin ilk dönemlerinden itibaren insanlar hukuk kurallarına ihtiyaç duymuştur.

III. Evrensel hukuk ilkelerinin bütün toplumlar üzerinde bağlayıcı etkisi olmuştur.

IV. Kanunlar hazırlanırken toplumların birikim ve yapıları etkili olmuştur.

yargılarından hangileri <u>savunulamaz</u>?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve III D) III ve IV E) I,II ve IV

Aşağıdaki soruları verilen metne göre cevaplayınız.

JUSTİNİANUS KANUNLARI

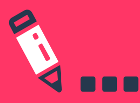

Roma şehrinin kuruluş tarihi olarak kabul edilen MÖ 753 yılından Doğu Roma İmparatoru Justinianus'un 565 yılında ölümüne kadar geçen sürede Roma ve egemenliği altındaki ülkelerde uygulanmış olan hukuka Roma Hukuku denir. Roma Hukuku, bugünkü Avrupa ülkelerinde uygulanan hukuk sisteminin temelini oluşturur. Bu hukuk sisteminin ilk basamağı "12 Levha Kanunları"dır.

527-565 yılları arasında Doğu Roma İmparatoru olan Justinianus (Jüstinyanus)'un, On İki Levha Kanunları başta olmak üzere Roma kanunlarını toplayarak çağın ve toplumun ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yeniden düzenlemiştir. Justinianus Kanunları madde madde yazılmamış, belli olaylar için verilmiş somut örneklerle kanun maddeleri anlatılmıştır.

Doğu Roma hukuk bilginlerince kaleme alınan Roma hukuku, daha üstünü mümkün olamayacak bir düşünce açıklığı ile kamuya ait ve özel hayatı, devlet ile ferdin ve ailesinin hayatını, vatandaşların birbirleriyle münasebetlerini ve bunların ticarî ve mülkî ilişkilerini düzenlemektedir. Klasik Roma hukuku literatüründe Justinianus'un hukuk bilginleri sadece kısaltmalar yapmakla kalmamış "kuralları sistemli " olarak belirlemiş hukuku zamanın toplum yapısına ve şartlarına uydurmak ve onu Hristiyan ahlâkı ve Doğu'nun örf ve adet hukukuyla bağdaştırmak üzere bazı değişiklikler de yapmışlardır. Çoğu zaman, özellikle aile hukukunda Hristiyanlığın etkisi görülmektedir.

Justinianus Kanunları'nda suç ve ceza sisteminde suçluyu arındırma, iyileştirme ve caydırma amacı vardır. Bu kanunlarda hapis cezası uygulaması yoktur ve bunun yerine suçluların manastırlara kapatılması tedbirine başvurulmuştur. Manastırlar, insanları cezalandırma yeri değil muhafaza ve kontrol altında tutma yerleri olarak kabul edilmiştir. Suçun mahiyetine göre suçlulara, taş ocaklarında ve madenlerde ömür boyu zorunlu çalışma ve sürgün cezası verilmiştir. Adam öldürme gibi suçlarda ise sürgün, servete el koyma gibi cezalar da uygulanmıştır.

Açık Uçlu Sorular

1. Roma Hukuku'nun günümüz hukuk sistemine temel olmasının gerekçesi nedir? Açıklayınız.

2. Justinianus Kanunları nasıl oluşturulmuştur? Yazınız.

3. Justinianus'un hukuk bilginleri hukuku zamanın toplum yapısına ve şartlarına uydurmak için neler yapmışlardır?

4. Justinianus (Jüstinyanus) Kanunları'nda hapis cezası uygulaması yoktur, Niçin? Açıklayınız.

5. Justinianus Kanunları'nda suçlulara karşı nasıl bir ceza yöntemi uygulanmıştır?

Beceri Temelli - 1

Aşağıdaki görsel ve metinleri birlikte değerlendirerek soruları cevaplayınız.

ORTA ÇAĞ'IN ÜSTÜNLÜĞÜ AT

KONAR-GÖÇER TOPLUMDA AT

Göçebeler binlerce yıl boyunca aşamalı olarak dizgin, gem, yular, biniş battaniyeleri, eyer vb. buluşlarla binicilik teknolojisini geliştirdi. Hız ve yük taşımada muazzam enerji kaynağı olan atı kullananlar rakiplerine göre büyük bir üstünlük elde etti.

At ile ilgili ekipmanın geliştirilmesiyle iki tekerlekli araba, yerini atlı süvariye bıraktı. Atı yalnızca tek elle yöneten binici diğer eli ile kılıç sallayabilir ya da mızrak atabilirdi. Hatta dörtnala giderken ok atmak için iki elini de kullanabilirdi.

Eyer, binicinin güvenliğini arttırdığı için her yönde isabetle atış yapılabilirdi. Yaklaşık 500 yılında ortaya çıkan üzengi, binicinin mızrağa daha fazla güç katmasını sağlarken savaşırken ayakta durmasına bile olanak verdi. Üzengilerle daha fazla dengeye sahip olan bir okçu daha isabetli atış yaptı. Atlı savaşçı Avrasya tarihinde yeni bir çağ açtı. Atla ilgili gelişen teknoloji de aşamalı olarak Avrupa'da atlı şövalyelerin doğmasına yol açtı.

ORTA ÇAĞ AVRUPASI'NDA AT

Orta Çağ Avrupası'nda, "100 at, 1.000 yaya askere bedeldir." demekteydi. Orta Çağ Avrupası'nda at hem bir savaş unsuru hem de sahibinin sosyal ve hukuki konumunu yansıtan faktördü. Çünkü atlar oldukça masraflıydı ve ancak zenginler, at ve onların tüketeceği yemi satın alabilirdi. Üstelik atlar savaşlarda sık sık öldürülürdü. Bu nedenle zenginleşen ya da kendisine arazi tahsis edilenlerin sahip olabileceği atlı savaşçılar sosyal ve hukuki ayrıcalıklar da elde edebilirdi. 1000'li yıllara gelindiğinde, savaşçı kelimesinin yerini şövalye aldı. Örneğin; Frank savaşçılar vassaldan önce şövalyeye, ardından da soyluya dönüştü; şövalyelik soylulukla aynı anlama geldi.

Orta Çağ'da "Halk çalışmak, şövalyeler savaşmak ve rahipler ise dua etmek için yaşar." sözü Avrupa'daki sosyo-askerî sistemi en iyi şekilde yansıttı.

1. “Orta Çağ’da askerî alanda kültürler arası etkileşim yaşanmıştır.” yargısını, metinden hangi kanıtlarla destekleyebilirsiniz?

----

2. Orta Çağ Avrupası’na ait “100 at, 1.000 yaya askere bedeldir.” sözünü yorumlayınız.

----

3. Yerleşik toplumlarda sosyal statüyü belirleyici unsur olan atın konargöçer toplumlarda aynı özelliğe sahip olmamasının nedenleri neler olabilir? Açıklayınız.

----

4. “Halk çalışmak, şövalyeler savaşmak ve rahipler ise dua etmek için yaşar.” sözü doğrultusunda Orta Çağ Avrupası’nın sosyal ve askerî yapısı hakkında hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz? Açıklayınız.

Bu etkinlik için öğretmeniniz rehberliğinde beş ya da altı kişilik gruplar oluşturunuz. Aşağıdaki metinleri birlikte değerlendirerek soruları cevaplayınız.

KANUNLARI DÜZENLİYORUZ

EVRENSEL HUKUK İLKELERİ	ROMA HUKUKU	CENGİZ HAN YASALARI
• Adil Yargılanma İlkesi • Kanun Önünde Eşitlik İlkesi • Masumiyet (Suçsuzluk) Karinesi İlkesi • Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi • Yargı Kararlarının Gerekçeli Olması İlkesi • Suçta ve Cezada Şahsi Sorumluluk İlkesi	• Akıl hastası bir kimse, yapacağı eylemlerin idrakinde olamayacağı için, hiçbir hukuki işlemde bulunamaz. • Ahlak ve adaba aykırı olarak yapılan bir anlaşma borç doğurmaz. • Bir kişi hâkimliği kabul ettiğinde, taraflar arasındaki uyuşmazlığı sona erdirmek için hakemlik etmeyi de taahhüt etmiş olur. • Suçu kanıtlama yükümlülüğü, suçu isnat edendedir, bu yükümlülük suçla itham edilen kişiye ait değildir. • Hususi meclis (consilium) önünde ciddi bir sebep olmadan otuz yaşından küçük köle azat edilemez. • Köle bir kadının, köle veya özgür bir erkekten olan çocuğu da köle sayılır.	• Elinde çalıntı at bulunan kimse onu iade etmekle yükümlüdür, ayrıca atın sahibine dokuz at daha vermelidir. Bu atları vermeye gücü yoksa çocuklarını vermelidir, çocuğu da yoksa idam edilir. • Çocukların derecesi annelerinin derecesine göre belirlenir. Bir kimsenin eşlerinden, önce nikâhlanmış olanı, bazen de babası çok ünlü bir soya mensup bulunanı baş kadın sayılır. • Görevini ihmal eden askerler ve sürek avı sırasında avı kaçıran avcılar dayakla, bazen de ölümle cezalandırılır. • Miras paylaşımında yaşları büyük çocuklar küçüklere göre daha fazla pay sahibidir, buna karşılık baba evi küçük çocuğa kalır.

Beceri Temelli - 2

1. Roma Hukuku'nda ve Cengiz Han Yasaları 'nda belirlenen kuralları, evrensel hukuk ilkelerine uygun olup olmamalarına göre ayırınız.

2. Roma Hukuku ve Cengiz Han Yasaları' nda uygun bulmadığınız maddeleri sizce olması gerektiği şekilde düzenleyiniz.

Roma Hukuku

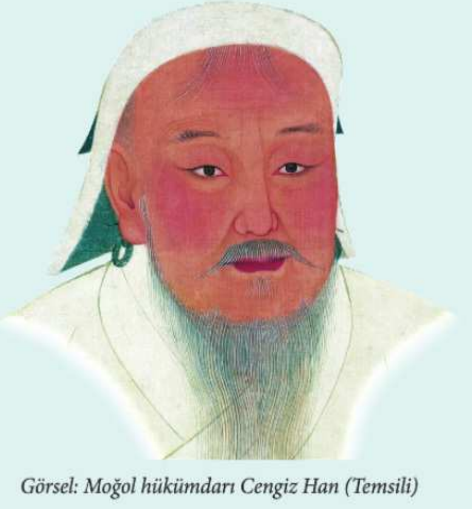
Cengiz Han Yasaları

3. Roma ve Moğol imparatorluklarının hukuk kurallarını dikkate aldığınızda sosyal yapılarındaki farklılıklar hakkında neler söyleyebilirsiniz? Açıklayınız.

4. Roma Hukuku ile Cengiz Han Yasaları' nı karşılaştırdığınızda, hangisinin evrensel hukuk ilkelerine daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz? Gerekçeleri ile açıklayınız.

Aşağıdaki metinleri okuyarak soruları cevaplayınız.

BOZKIRIN YASALARINDAN

Görsel: Moğol hükümdarı Cengiz Han (Temsili)

CENGİZ YASASI

- Her kim olursa olsun, prensler, hanlar, subaylar; genel heyet halinde toplanmış diğer Moğol asilzadeleri tarafından seçilmedikçe imparator ilan edilemez. Aksi şekilde hareket edenler idam edilirler.
- Yeni imparatorluğun subay ve reislerine ayrıcalık ve dokunulmazlık temin edilmiştir.
- Dinî reisler, vaizler, rahipler, ruhani hayata bağlı kimseler, müezzinler, doktorlar ve cenaze yıkayıcıları, genel hizmetlerden muaftırlar.
- Bir orduyu on, yüz, bin, on bin kişilik gruplara taksim eden talimatname bakidir.
- İstisnalar haricinde her erkek orduya dâhildir. Savaşa gitmeyen her erkek, belirli bir zamanda, itirazsız memleket için çalışmaya mecburdur.
- Savaş başladı mı, her nefer silahlarını kendisini komuta eden subayın elinden alacaktır.
- Ordudaki neferlerin idmanlara devamını temin için, her kış büyük bir av düzenlenecektir. Bunun için mart ve ekim aylan arasında geyik, karaca, dağ keçisi, tavşan ve bazı kuşları avlamak yasaktır.
- Bir at, bir sığır veya kıymetli eşya çalanlar idamla cezalandırılırlar. Daha az öneme sahip mallara yönelik hırsızlıklar için ceza, çalınan eşyanın kıymetine göre sopadır fakat çalınan eşyanın kıymetinin dokuz misli iade edilirse, ceza affedilir.
- İmparatorluğun hiç bir tebaası bir Moğol'u hizmetçi veya esir olarak kullanamaz.
- Yabancı esirlere yatacak yer, yiyecek yemek, giyecek elbise vermek yasaktır. Buna uymayan, rast geldiği esiri yakalayıp da amirine teslim etmeyen her erkek idam edilir.
- Casuslar, yalancı şahitler, sefahate düşkün adamlar, büyücüler idam edilirler.

İLK TÜRK DEVLETLERİNDE UYGULANAN CEZALAR

- Dövme ve yaralama suçlarının cezası hayvanla ödenen tazminattan ibaretti.
- At veya madenden yapılmış şeylerin çalınması karşılığında suçlu, çaldığı eşyanın sayı ve değerinin on mislini öderdi.
- Ordudan kaçma, vatana ihanet, adam öldürme ve barış zamanında başkasına kılıç çekmenin cezası idamdı.
- Hayvan kaçıran hırsızın mallarına el konulur, aile fertlerinin hürriyetleri kısıtlanırdı.
- Ciddi bir tehlike olmadan ok ve yay kullanmak yasaktı.
- Hafif suçların işlenmesi karşılığında hapis cezası on günü aşmazdı.
- Bir kişi karşısındakinin bir yerini kırarsa ceza olarak ona atını verirdi.

1. . İlk Türk devletlerindeki hukuk kuralları ile Cengiz Yasası'nda yer alan hukuk kurallarından hangileri benzerlik göstermektedir? Bu durumun sebepleri neler olabilir?

----

2. Cengiz Yasası'ndan alınan örneklere göre Moğollardaki devlet, toplum, ekonomi ve askerî yapı hakkında hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz?

Devlet:---

Toplum:--

Ekonomik:--

Askerî:---

----

3. Günümüzde hukuk kuralları oluşturulurken nelerin dikkate alınması gerektiğini söyleyebilirsiniz?

KONAR-GÖÇER TOPLUMLAR İLE YERLEŞİK TOPLUMLAR ARASINDAKİ FARKLAR

TANILAYICI DALLANMIŞ AĞAÇ

Aşağıda birbirleri ile bağlantılı Doğru/Yanlış ifadeler içeren Tanılayıcı Dallanmış Ağaç tekniğinde bir bilgi verilmiştir. İlk cümleden başlayarak her doğru (D) ya da yanlış (Y) cevabınıza göre çıkışlardan sadece birini işaretleyiniz.

KONAR-GÖÇER TOPLUMLAR

Ekonomileri hayvancılığa dayanır.

(D)

Dışa açık ve savaşçı bir yaşam biçimini benimsemiştir.

(D)

Kalıcı mimarî eser bırakmamışlardır.

(D) 1.Çıkış ☐

(Y) 2.Çıkış ☐

(Y)

Evlerde yaşamış, şehirler kurmuşlardır.

(D) 3.Çıkış ☐

(Y) 4.Çıkış ☐

(Y)

Dışa kapalı ve barışçı bir yaşam biçimini benimsemiştir.

(D)

Boylar halinde yaşamışlardır.

(D) 5.Çıkış ☐

(Y) 6.Çıkış ☐

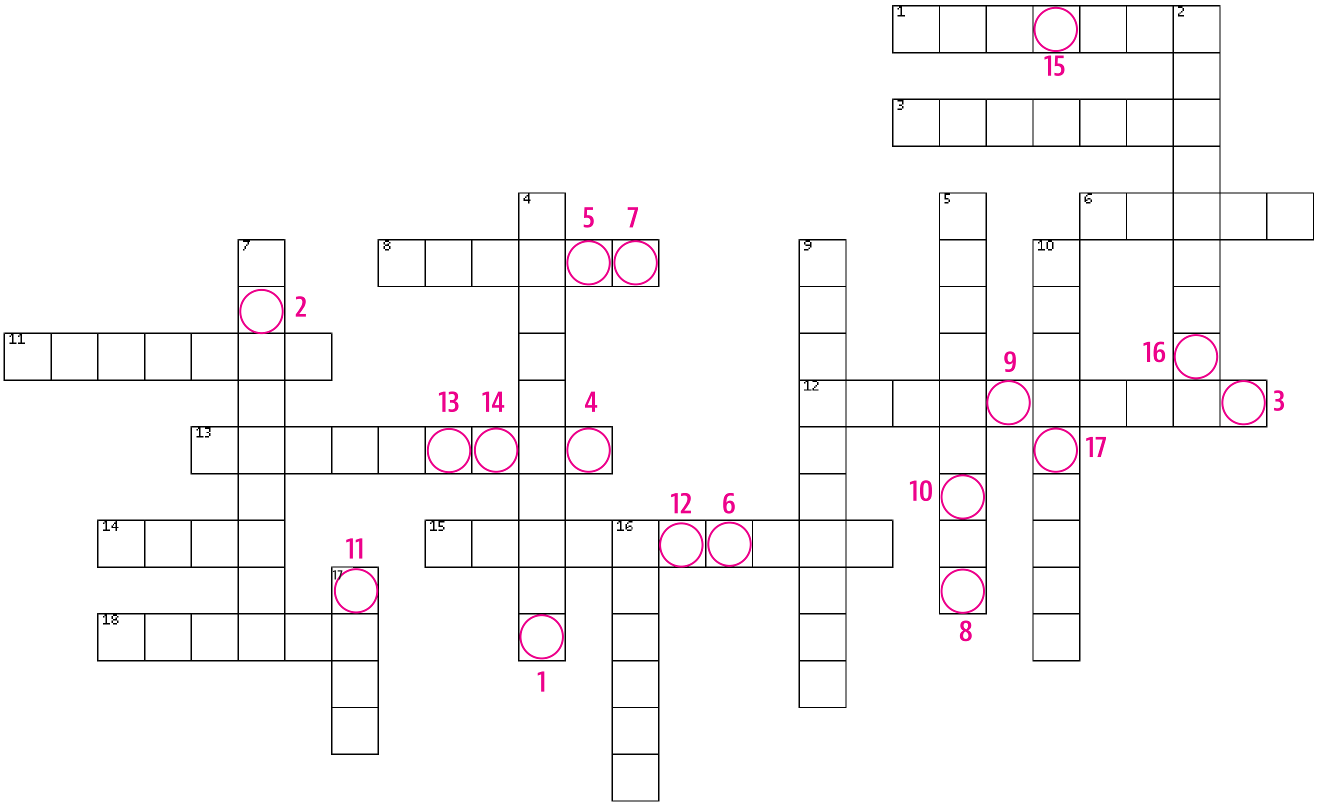
(Y)

Başlıca geçim kaynağı tarım ve ticarettir.

(D) 7.Çıkış ☐

(Y) 8.Çıkış ☐

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

SOLDAN SAĞA

1. Malazgirt Savaşı'nda Selçuklular tarafına geçen Bizans ordusu içerisindeki Türk boyu

3. Feodalite Sistemde halkın himayesi altına girdiği kişiler

6. Toplum ve devletin hareketlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen kurallar

8. Uzun saplı, sivri demir uçlu silah

11. Orta Çağ Avrupası'nda özel eğitimle yetişmiş, soylu, atlı savaşçı

12. Göçebe bir hayat süren, bir yere sürekli yerleşmeyen

13. Orta Çağda egemen olan düşünce yapısı

14. Günümüz Avrupa ülkelerinde uygulanan hukuk sisteminin temelini oluşturan hukuk

15. Asya Hun Hükümdarı Mete Han tarafından geliştirilen ordu yapılanması

18. Yaya asker

YUKARIDAN AŞAĞIYA

2. Çeşitli konularda hazırlanan, padişahın emir ve fermanları

4. Konar-göçer topluluklarda kadı-erkek herkesi asker kabul eden anlayış

5. Orta Çağda özellikle Batı Avrupa'da görülen siyasal düzen

7. Cengiz Han Yasası olarak da bilinen kanun

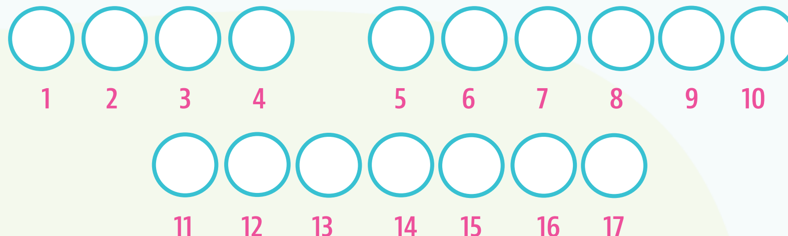
9. Modern Avrupa hukukunun temeli olan kanunlar

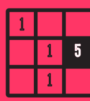
10. Moğol İmparatorluğu'nun kurucusu

16. Atlı asker

17. Feodalite Sistemde toprakla birlikte alınıp satılan köle

ANAHTAR KELİME

Kelime Avı

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

1.	Toplumsal Tabaka	FNISI	5
2.	Hançer	IKÇAB	12
3.	Dogmatizm	SOLİKSTAK	
4.	Feodalite	YLEDREBKİE	
5.	Çarşı	KRMEHEALLTA	6
6.	İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi	LIMAKOURK	2
7.	Roma Hukuku	MDEANKENUİN	4
8.	Şövalye	RRZLIKSAHEI	3
9.	Cengiz Han Yasaları	ABYÜKASÜY	1
10.	Vassal	LIBĞA	7
11.	Moğol İmparatorluğu	HCİGENAZN	11, 9
12.	Sasani İmparatorluğu	RSEP	13, 8
13.	Yazılı Hukuk Kuralları	ANAAASY	
14.	Orta Çağ Avrupası	ÇAIRKAAĞKNL	10

ANAHTAR KELİME "Devletini korumak isteyen hükümdar, adil kanun yapmak zorundadır."

1 2 3 4 5 6 7 8

9 10 11 12 13

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. E
2. C
3. D
4. G
5. Ç
6. F
7. B
8. A

BOŞLUK DOLDURMA

1. ordu
2. şövalye
3. serfler
4. vassal
5. onlu
6. ücretli asker
7. Malazgirt
8. Konar-göçer, yerleşik
9. kuşatma
10. haraç
11. Roma Hukuku
12. Justinianus Kanunları
13. Cengiz Han Yasası/ Büyük Yasa
14. Cengiz Han

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. D
2. A
3. C
4. C
5. D
6. B
7. A
8. C
9. E
10. B

BOŞLUK DOLDURMA

1. Roma Hukuku'nun günümüz hukuk sistemine temel oluşturmasının nedeni ortaya koyduğu ilkelerin evrensel nitelikli ve tüm zamanları kapsayıcı değerleri benimsemesidir. Bu nedenle günümüz hukuk sistemine temel oluşturmuştur.

2. 527-565 yılları arasında Doğu Roma İmparatoru olan Justinia¬nus 'un, On İki Levha Kanunları başta olmak üzere Roma kanunlarını toplayarak çağın ve toplumun ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yeniden düzenlemiştir. Justinianus Kanunları madde madde yazılmamış, belli olaylar için verilmiş somut örneklerle kanun maddeleri anlatılmıştır.

3. Justinianus'un hukuk bilginleri; Roma hukukunu daha üstünü mümkün olamayacak bir düşünce açıklığı ile kamuya ait ve özel hayatı, devlet ile ferdin ve ailesinin hayatını, vatandaşların birbirleriyle münasebetlerini ve bunların ticarî ve mülkî ilişkilerini kapsayacak şekilde yeniden düzenlemiş, klasik Roma hukuku literatüründe sadece kısaltmalar yapmakla kalmamış "kuralları sistemli " olarak belirlemiş hukuku zamanın toplum yapısına ve şartlarına uydurmak ve onu Hristiyan ahlâkı ve Doğu'nun örf ve adet hukukuyla bağdaştırmak üzere bazı değişiklikler de yapmışlardır.

4. Justinianus Kanunları'nda suç ve ceza sisteminde hapis cezası uygulanmamış yerine suçluyu arındırma, iyileştirme ve caydırma amacı güdülmüştür.

5. Bu kanunlarda hapis cezası uygulaması yoktur ve bunun yerine suçluların manastırlara kapatılması tedbirine başvurulmuştur. Manastırlar, insanları cezalandırma yeri değil muhafaza ve kontrol altında tutma yerleri olarak kabul edilmiştir. Suçun mahiyetine göre suçlulara, taş ocaklarında ve madenlerde ömür boyu zorunlu çalışma ve sürgün cezası verilmiştir. Adam öldürme gibi suçlarda ise sürgün, servete el koyma gibi cezalar da uygulanmıştır.

CEVAP ANAHTARI

BECERİ TEMELLİ-1

1. Konar-göçer toplumlarca binicilik teknolojisinin geliştirilmesi Avrupa'daki şövalyelerin doğmasına neden olmuştur. Bu durum askeri alanda kültürler arasında etkileşimin olduğuna kanıt olarak gösterilebilir.

2. "100 at, 1.000 yaya askere bedeldir." sözü Orta Çağ Avrupası'nda savaşlardaki etkili gücün atlı askerler olduğunu göstermektedir. Bunun yanında askerî alanda bir sınıflamanın da var olduğu anlaşılmaktadır.

3. Konar-göçer toplumlarda herkesin süvari olması ve atın herkeste bulunması atı toplumsal bir ayrıcalık olmaktan çıkarmıştır. Ayrıca bu toplumların hayvancılığı ekonomik uğraş olarak kabul etmesi atın beslenmesini kolaylaştırmıştır. Yerleşik toplumlarda at beslemenin oldukça masraflı olması ve ata sadece savaşan zengin bir grubun sahip olması bu toplumda atı statü belirleyen bir unsur haline getirmiştir.

4. Orta Çağ Avrupası'nda sosyal statünün yapılan işlere göre belirlendiği ve sosyal statüyü belirleyen unsurlardan birinin de askerlik olduğu anlaşılmaktadır.

BECERİ TEMELLİ-2

1. Evrensel hukuk ilkelerine uygun olanlar

Akıl hastası bir kimse, yapacağı eylemlerin idrakinde olamayacağı için, hiçbir hukuki işlemde bulunamaz. Bir kişi hâkimliği kabul ettiğinde, taraflar arasındaki uyuşmazlığı sona erdirmek için hakemlik etmeyi de taahhüt etmiş olur. Suçu kanıtlama yükümlülüğü, suçu isnat edendedir, bu yükümlülük suçla itham edilen kişiye ait değildir.

Evrensel hukuk ilkelerine uygun olmayanlar

Hususi meclis (consilium) önünde ciddi bir sebep olmadan otuz yaşından küçük köle azat edilemez. Köle bir kadının, köle veya özgür bir erkekten olan çocuğu da köle sayılır. Cengiz Han Yasaları ile ilgili verilen maddelerin tümünün evren sel hukuka uygun olmadığı söylenebilir.

2. Birçok olası cevap verilebilir. Roma Hukuku'nda Kölelik ile ilgili madde "Kölelik kaldırılmıştır." şeklinde değiştirilebilir. Cengiz Han Yasaları' nda mirasla ilgili madde, "Her çocuk eşit oranda mirastan pay alır." şeklinde düzenlenebilir.

3. Cengiz Han Yasaları ile ilgili maddeler dikkate alındığında, yasaların mahiyetinden (yasaların ağır cezalar öngörmesi, askerlikle ve mirasla ilgili hükümler) dolayı, Moğolların konar-göçer bir hayat tarzı sürdürdükleri sonucuna varılabilir. Kölelik düzeninin daha çok yerleşik toplumlarda görülmesi ve yasaların mahiyeti dikkate alındığında ise, Romalıların yerleşik bir hayat tarzı sürdürdükleri söylenebilir.

4. Roma Hukuku evrensel hukuk ilkelerine daha uygundur. Çünkü evrensel hukuk ilkeleri ile karşılaştırıldığında evrensel ilkeleri içeren daha çok madde görülmektedir.

BECERİ TEMELLİ-3

1. Ağır kabul edilen suçlar (at ya da hayvan çalmak, vatana ihanet, askeri suç vb.) ve bunlara verilen cezalar birbirine paralel görülmektedir. Bu durum Moğolların ilk Türk devletleri gibi atlı göçebe yaşam tarzını benimsemeleri ve ilk Türk devletlerinin hukuk kurallarından etkilenmesi şeklinde açıklanabilir.

2. Devlet Yapısı : "Her kim olursa olsun, prensler, hanlar, subaylar; genel heyet halinde toplanmış diğer Moğol asilzadeleri tarafından seçilmedikçe imparator ilan edilemez." maddesinde görüldüğü gibi devlet federatif bir yapıya sahiptir.

Toplum Yapısı: Öncelikle hayvanlara, (özellikle ata) avcılığa ait maddelerin yer alması toplumun konargöçer bir yaşam tarzına sahip olduğunu göstermektedir.

"Moğolların hiç bir tebaası bir Moğol'u hizmetçi veya esir olarak kullanamaz." maddesinden hareketle toplumsal bir eşitlikten bahsedilebilirse de subay ve reislerine ayrıcalık ve dokunulmazlık temin edilmesi, bazı din ve meslek gruplarının genel hizmetlerden muaf tutulması toplumda bazı ayrıcalıkların var olduğunu göstermektedir. Ayrıca toplumda askerliğin erkekler için genel bir görev olduğu anlaşılmaktadır.

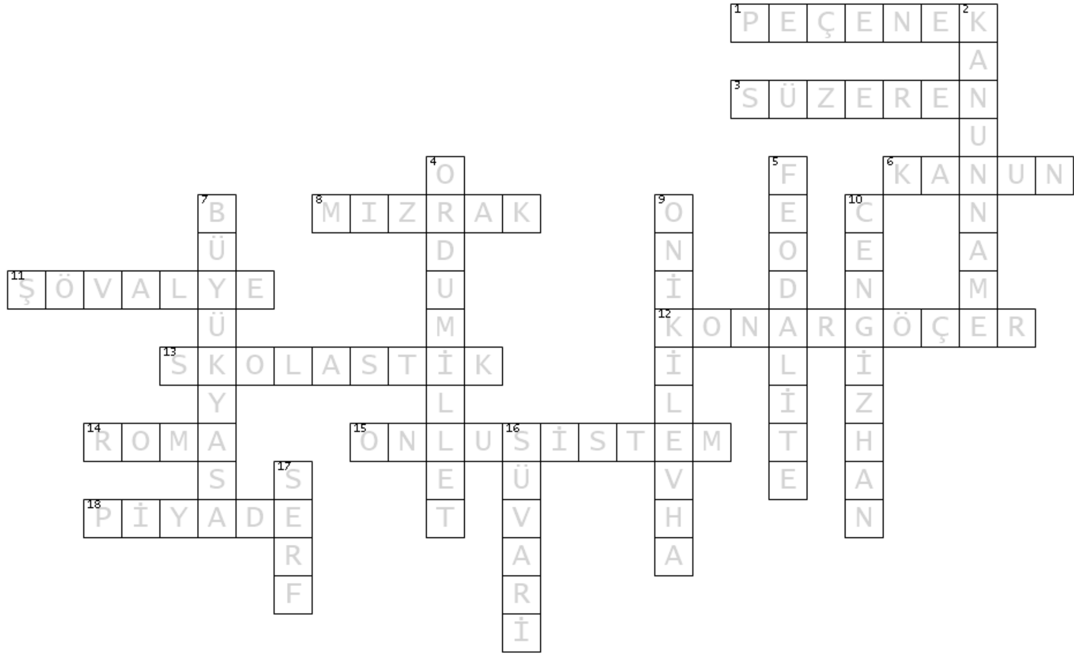
Ekonomik: Öncelikle hayvanlara, (özellikle ata) avcılığa ait maddelerin yer alması toplumun konargöçer bir yaşam tarzına sahip olduğunu dolayısıyla hayvancılığın genel geçim kaynağı olduğunu göstermektedir. Ayrıca "Bir at, bir sığır veya kıymetli eşya çalanlar idamla cezalandırılır." maddesi bu durumu desteklemektedir.

Askeri: Askerliğin erkekler için zorunlu kabul edilmesi paralı askerliğin olmadığını göstermektedir. Orduda onlu sistem içerisinde askeri hiyerarşinin sıkı bir şekilde uygulandığı ve askeri eğitime önem verildiği anlaşılmaktadır.

3. Hukuk kuralları hem bireyler arasındaki hem de bireyle devlet arasındaki ilişkileri düzenler. Bu nedenle geçmişte de günümüzde de hukuk kuralları toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda hazırlanır. Hukuk kuralları hazırlanırken toplumun siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik vb. durumları belirleyici unsurlarıdır.

CEVAP ANAHTARI

BULMACA

ANAHTAR KELİME: TÜRK ASKERİ SİSTEMİ

KELİME AVI

FNISI	SINIF
IKÇAB	BIÇAK
SOLİKSTAK	SKOLASTİK
YLEDREBKİE	DEREBEYLİK
KRMEHEALLTA	TEMEL HAKLAR
LIMAKOURK	KORUMALIK
MDEANKENUİN	MEDENİ KANUN
RRZLIKSAHEI	ZIRHLI ASKER
ABYÜKASÜY	BÜYÜK YASA
LIBĞA	BAĞLI
HCİGENAZN	CENGİZ HAN
RSEP	PERS
ANAAASY	ANAYASA
ÇAIRKAAĞKNL	KARANLIK ÇAĞ

ANAHTAR KELİME: YUSUF HAS HACİP

YAPILANDIRILMIŞ GRİD

CEVAP: 1.ÇIKIŞ

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr